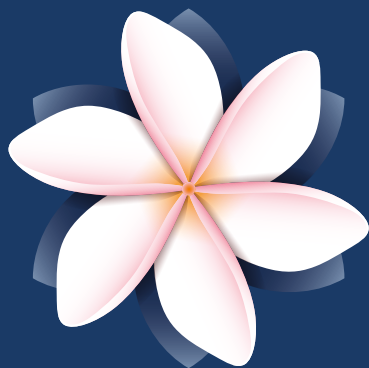

Nationale Herdenking
15 augustus 2017
Indisch Monument

Het thema van 2017, *Verhalen Over Leven*, gaat over de persoonlijke verhalen van hen die tijdens de Japanse bezetting het leven lieten en van hen die het oorlogsgeweld overleefden. Verhalen die een onbegrensde kracht hebben en van generatie op generatie voortleven.

Voorwoord

Dit jaar is het 75 jaar geleden dat Nederlands-Indië door Japan werd bezet. Een lange periode van geweld, angst en onzekerheid volgde en een ware diaspora van burgers kwam op gang. Velen hebben huis en haard moeten verlaten. Familieleden werden bruut van elkaar gescheiden.

De bezetting betekende een ingrijpend keerpunt in het leven van vele volwassenen en kinderen. Wat betekende het verlies van vrijheid voor hun dromen en ambities? Van hoeveel invloed is de houding van de Japanse overheerser geweest op de toekomst van allen die deze periode hebben meegemaakt? Voor velen heeft deze periode intense gevolgen gehad, tot op de dag van vandaag.

Bijvoorbeeld de 750 kinderen die hun beide ouders in de oorlog hebben verloren. Zes van deze oorlogswezen uit één gezin leggen dit jaar een krans bij het Indisch Monument.

Laten we als gemeenschap die door de oorlog zo intens verbonden is met Nederlands-Indië, het als erezaak zien om de herinneringen van de oorlogsgeneratie een plaats te geven in het collectieve geheugen van alle Nederlanders. Opdat ook toekomstige generaties het van belang zullen vinden om op 15 augustus stil te staan bij de capitulatie van Japan en het einde van de Tweede Wereldoorlog.

Ik wens u een waardige herdenking toe.

Erry Stoové

Voorzitter Stichting Herdenking 15 Augustus 1945

Herdenkingsplechtigheid Indisch Monument

Professor Teldersweg, Den Haag

U wordt verzocht om uiterlijk 12.00 uur uw plaats te hebben ingenomen

- ▶ Intreden van het vaandel Regiment Van Heutsz
- ▶ Aankomst Minister-President met eerbewijs Luiden van de Indische Klok
- ▶ Welkomstwoord door Erry Stoové
- ▶ Uitvoering van *In Remembrance* (E. Daley) door de Residentie Bach Ensembles
- ▶ Voordracht door Andrée van Es
- ▶ Uitvoering van *Menuet* uit *Berenice* (G.F. Händel) door de Marinierskapel der Koninklijke Marine
- ▶ Uitvoering van het *Indisch Onze Vader* door de Residentie Bach Ensembles
- ▶ Kranslegging namens Koninkrijksregering
- ▶ Luiden van de Indische Klok - Taptoe-signaal - 1 minuut stilte
- ▶ 1^e en 6^e couplet van het *Wilhelmus*
- ▶ Kransleggingen voor slachtoffers
- ▶ Uitvoering *Moonlight Serenade* (Glenn Miller) door Wouter Hamel
- ▶ Voordracht Bas de Roos, leerling van het Vrijzinnig Christelijk Lyceum
- ▶ Kransleggingen door autoriteiten
- ▶ Uitvoering van *Captives Hymn* door de Residentie Bach Ensembles
- ▶ Overvliegen Catalina
- ▶ Defilé langs het Indisch Monument

Erry Stoové (Surabaya 1947) is voorzitter van de Stichting Herdenking 15 Augustus 1945. Hij was o.a. bestuursvoorzitter van de SVB en directeur van het COA, voorzitter van Pelita en voorzitter van het Indisch Herinnerings Centrum.

Angelique Jansen is sinds 1985 als presentatrice verbonden aan de herdenking. Sinds een aantal jaren is zij tevens ceremoniemeester bij de plichtigheid bij het Indisch Monument.

Vaandelwacht van het Regiment van Heutz Het Regiment van Heutz heeft in 1950 de tradities overgenomen van het voormalige Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL). Het Regiment is daarom gerechtigd het vaandel te

voeren met daaraan verbonden de Militaire Willems-Orde van het KNIL. De vaandelwacht is gekleed in het dagelijks tenue met zwarte halsdoek en bamboehoed zoals die sinds 1910 in het KNIL gedragen werden.

De Residentie Bach Ensembles uit Den Haag bestaan onder meer uit het Residentie Bachkoor en het Residentie Kamerkoor. De koren bestaan uit ongeveer 120 leden. Naast het werk van de componist Johann Sebastian Bach worden werken van andere componisten ten gehore gebracht. Tijdens de herdenking staat het koor onder leiding van Patrick Pranger. Met medewerking van Wendeline van Houten, sopraan

Andrée van Es (1953) is voorzitter van de Nederlandse Unesco Commissie, de VN-organisatie voor onderwijs, cultuur en wetenschap. Zij is lid van het Amsterdamse

4en5 mei Comité. Daarvoor was zij lange tijd actief in het openbaar bestuur, onder andere als lid van de Tweede Kamer, als Wethouder van Amsterdam en als Directeur-Generaal.

Van Es is dochter van een Indische vader, geboren in Malang, en een Nederlandse moeder. De familie bracht de oorlog deels in Nederlands-Indië, deels in Nederland door.

De Marinierskapel is het symfonisch blaasorkest van de Koninklijke Marine en heeft als belangrijkste taak het Koninklijk Huis en de Nederlandse Krijgsmacht in binnen- en buitenland te vertegenwoordigen. De professioneel geschoolde musici schakelen daarbij moeiteloos van militaire marsformatie naar concertoptredens met muziek in alle stijlen en uit alle windrichtingen. Artistiek leider is majoor der marinierskapel Arjan Tien en de kapelmeester is eerste luitenant Peter Bongaerts. Het signaal *Taptoe Infanterie* wordt gespeeld door sergeant muzikant Jeroen Schippers.

Vlaggenwacht Adjudant b.d. Willem Kerrebijn bracht als jongen de Japanse bezetting door als buitenkammer in West Java. In 1947 nam hij dienst in het KNIL. Na de soevereiniteitsoverdracht ging hij over naar de Koninklijke Landmacht. Maurice de Vries is Kwartiermeester bij Het Zeekadetkorp Rotterdam en vertegenwoordigt de nieuwe generatie.

Wouter Hamel (1977) is een Nederlandse jazz- en popartiest met Indische roots. In 2005 won hij het Nederlands Jazz Vocalisten Concours.

Op 5 mei 2014 trad Hamel op tijdens het Bevrijdingsconcert op de Amstel en in 2015 bij het nationale herdenkingsconcert Bridge to Liberation Experience. In een interview met maandblad *Moesson* (augustus 2016) vertelt Hamel over de bijzondere band die hij en zijn familie hebben met het Indisch Monument.

Bas de Roos is 17 jaar en geboren in een klein dorpje in het noordwesten van Australië. Hij bracht zijn lagere school deels door in Maleisië en in Nederland.

Liedteksten

Wilhelmus

Wilhelmus van Nassouwe
ben ik, van Duitsen bloed,
den vaderland getrouwe
blijf ik tot in den dood.
Een Prinse van Oranje
ben ik vrij onverveerd,
den Koning van Hispanje
heb ik altijd geëerd.

Mijn ende betrouwen
zijt Gij, o God, mijn Heer!
Op U zo wil ik bouwen,
verlaat mij nimmermeer!
Dat ik doch vroom mag blijven,
Uw dienaar t'aller stond,
de tirannie verdrijven
die mij mijn hart doorwondt.

Moonlight Serenade

The stars are aglow and tonight
how their light sets me dreaming.
My love, do you know that your
eyes are like stars brightly
beaming?
I bring you and sing you a
Moonlight Serenade.

Let us stray till break of day
in love's valley of dreams.
Just you and I, a summer sky,
a heavenly breeze kissing the
trees.

So don't let me wait, come to me
tenderly in the June night.
I stand at your gate and I sing you
a song in the moonlight,
a love song, my darling,
a Moonlight Serenade.

De teksten van alle liederen die tijdens de herdenking bij het Indisch Monument ten gehore worden gebracht, zijn te vinden op de website van de Stichting Herdenking 15 Augustus 1945, www.indieherdenking.nl.

Overzicht kransen

15 augustus 2017

Krans 1

Door de Minister-President en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Krans 2

“Voor alle militaire-en burgerslachtoffers van oorlogsgeweld” door Mevrouw J. van Eekelen-Wentink namens de burgerslachtoffers en door dhr F. Scharff namens de militaire slachtoffers.

Mevrouw Johanna (Hanneke) van Eekelen-Wentink (1930) zat met haar moeder, broer Joost Jan en tien jaar jongere zusje Emerens in Soemowono op de Ungaran en vervolgens in kamp Ambarawa. Op 12-jarige leeftijd werd Joost Jan overgeplaatst naar een jongenskamp. Vader Wentink werd te werk gesteld in Birma. Na de oorlog werd het gezin Wentink herenigd in Bangkok.

De heer Frank Scharff werd in 1937 op Sumatra geboren als zoon van een hoofdonderwijzer. Tijdens de oorlog zat hij samen met zijn moeder, 2 broers en 1 zus in diverse kampen. Zijn vader werkte als dwangarbeider aan de Birmaspoorweg. In 1955 kwam Scharff naar Nederland en werd hij in 1957 als marinier naar Nieuw-Guinea uitgezonden.

Krans 3

“Namens alle Indische oorlogswezen” door de familie Bergsma, waarvan 6 kinderen hier aanwezig. Na de oorlog bleven zij alleen over. Vier broertjes en twee zusjes, de jongste bijna 3 jaar oud en de oudste bijna 12 jaar. Na 10 dagen alleen te zijn geweest, werden zij overgebracht naar het klooster Bangkong en later naar de Van Deventerschool.

Op 13 januari 1946 gingen zij met een grote groep wezen met de Johan van Oldenbarnevelt naar Nederland. Zij werden ondergebracht in het ruim. De grotere kinderen sliepen in hangmatten, de kleintjes op de tafels die overdag als eettafel dienden. In Nederland zijn ze liefdevol opgevangen door familie van Vaders kant.

Krans 4

Namens de Staten-Generaal

Krans 5, 6, 7, 8 en 9

Namens de regeringen van Indonesië, Australië, Nieuw-Zeeland, Verenigde Staten van Amerika, Verenigd Koninkrijk

Krans 10

Namens de gehele Krijgsmacht

Krans 11

Namens de gemeente Den Haag en het Vrijzinnig Christelijk Lyceum

Krans 12

Namens de Oorlogsgravenstichting en Stichting Herdenking 15 Augustus 1945

Overzicht aangesloten organisaties

bij de Stichting Herdenking 15 Augustus 1945

Bond Ex-Geïnterneerden & Gerepatrieerden van Overzee (BEGO)	Stichting Hulp aan Landgenoten in Indonesië (HALIN)
Flores Molukken-Singaporekampen	Stichting instandhouding van het Kolff-fonds
Haagsch Studenten Schutters Korps HSSK 'Pro Libertate'	Stichting Japanse Ereschulden (JES)
Koninklijk Tehuis voor Oud Militairen en Museum Bronbeek	Stichting Japanse Vrouwenkampen
Landelijke Vereniging Indische Na-Oorlogse Generatie (LV-INOG)	Stichting Karel Doorman Fonds
Orde van Vrijmetselaren onder het Grootosten der Nederlanden	Stichting Kumpulan Bronbeek
Reünistenvereniging Oud korfballers Indië (ROKI)	Stichting Noord Sumatra Documentatie '42-'45
Sinai Centrum	Stichting Protestants Indisch Geestelijk Leven P.I.G.L.
Stichting CAS Reünisten	Stichting Reünie Bangkinang en lotgenoten Japanse Interneringskampen Sumatra's Westkust en Nazaten
Stichting Centrum '45	Stichting Sociaal Cultureel Instituut Indonesië/Nederland (SCI-INN)
Stichting Belangenbeheerting Indische Na-oorlogse Generatie INOG	Stichting Pelita
Stichting De Brug, werkgroepen Jembatan en Kinderen uit de oorlog	Stichting Strafkamp Dampit
Stichting Comité Jongenskampen BangkongGedungjati	Stichting Vervolgingslachtoffers Jappenkampen 1942-1945
Stichting Eerste Nederlands-Indisch Museum (ENIM)	Stichting Vrienden van Bronbeek
Stichting Gastdocenten WO II, Werkgroep ZuidoostAzië	Unie van Nederlandse Veteranen
Stichting Genootschap Engelandvaarders	Vereniging Centrale van Samenwerkende Indische Organisaties (Censio)
Stichting Herdenking Birma Siam Spoorweg en Pakan Baroe Spoorweg	Vereniging van Gerepatrieerden en Vrienden (V.V.G.V.)
Stichting Herdenking Gevallenen en Slachtoffers in Nederlands-Indië	Vereniging Indische Nederlanders (VIN)
Stichting Herdenking Gevallenen Zuidoost-Azië 1941-1949	Vereniging Japans Indische Nakomelingen (JIN)
Stichting Herdenking Japanse Jongenskampen	Vereniging Kinderen van Verzetsteelnemers 1940-1945 (KvV)
Stichting Herdenking Slachtoffers Japanse Zeetransporten	Vereniging Nederlands Nieuw-Guinea Militairen 1945-1962
	Vereniging van Oud-leerlingen van het Christelijk Lyceum Bandoeng (VEDO)
	Vereniging Oud Militairen Indiëgangers (VOMI)
	Vereniging Tropenvrienden Randstad

Middagprogramma in het World Forum

Churchillplein 10, Den Haag

Het World Forum is op loopafstand van het Indisch Monument. U kunt tot 15.15 uur gebruik maken van de gratis pendelbussen tussen het Indisch Monument en het World Forum. U kunt nog toegangskarten en lunchbonnen kopen aan de balie van het World Forum. Tevens zijn er losse Indische hapjes te koop.

13.30 - 15.30 uur

Indisch buffet

14.30 - 16.00 uur

cultureel programma de Indische Herdenkings salon

- ▶ welkomstwoord Elsbeth Vernout
- ▶ muzikaal optreden Debrah Jade en gitarist Wesley Nuis
- ▶ muziektheatervoorstelling *Ibu Saya – Verhalen Over Leven*.
Astrid Seriese, Rob Agerbeek, Erwin van Ligten, Harmen Wijntjes, Anne Seriese en Maria Lekransy
- ▶ klassieke pianomuziek Xavier Boot met eigen compositie *Verhalen Over Leven* en *Liebestraum* i.c.m. dans Vera Paganin
- ▶ muzikaal optreden Wouter Hamel
- ▶ poëtische reflectie Robin Block

16.00 - 17.00 uur

muzikaal optreden Orangelane

Artiesten

Middagprogramma

Astrid Seriese (1957) won in 1985

samen met Mathilde Santing en Julya Lo'ko het Knokke Songfestival, waarna een succesvolle solocarrière als zangeres

volgde. In 2016 maakte Seriese voor de Tong Tong Fair de muziektheatervoorstelling *Ibu Saya* (mijn moeder), gebaseerd op dagboekantekeningen van haar moeder. Seriese las hoe haar moeder mensen in het kamp op de been hield met zelfgeschreven teksten over het kampeleven op bestaande melodieën.

Speciaal voor 15 augustus verwerkt zij het thema *Verhalen Over Leven* in de voorstelling. Ze speelt met: Rob Agerbeek (piano), Erwin van Ligten (gitaar), Harmen Wijntjes (contrabas), Maria Lekransy (zang) en Anne Seriese (dans, verhalen en zang).

Rob Agerbeek (Batavia, 1937) is

een internationaal befaamd pianist die vele jazzgenres beheerst. Hij is tevens arrangeur en componist. Agerbeek is, op één les

van zijn moeder na, autodidact en leerde zichzelf pianospelen door naar grammofoonplaten te luisteren. In 1958 won hij het Haagsche Jazz

Concours en het Nationale Jazz Concours. Agerbeek werkte samen met o.a. Art Blakey, Bill Baker en Nat King Cole en speelde op grote (inter-) nationale jazzfestivals.

Erwin van Ligten (Surabaya, 1957)

is een topgitarist en speelde met o.a. Frédérique Spigt, Julya Lo'ko, Mathilde Santing. Hij speelde in o.a. de voorstelling

Geen gewoon Indisch meisje van Marion Bloem en bracht zelf soloalbums uit, waaronder *Kroncong Baru Gitar*.

Wouter Hamel

Zie blz. 7

Maria Lekransy (1952) heeft vele

(theater)tours gedaan met Julya Lo'ko, Leonie Jansen, Astrid Seriese en vele anderen. Al op 12-jarige leeftijd won zij met zanggroep

Empat Serangkai een platencontract. Zij speelde met *Moluccan Moods Orchestra* o.a. in Berlijn en heeft met *Vaya Con Dios* wereldtournees gedaan.

Xavier Boot (1989) studeerde

klassiek piano aan het Koninklijk Conservatorium, Den Haag en *Live Electronics* aan het Conservatorium van Amsterdam. Hij

treedt (inter-)nationaal op en componeert muziek voor o.a. documentaires, waaronder *Buitenkampers* van Hetty Naaijkens-Retel Helmrich. Hierin vertelt zijn oma over het leven als buitenkamper tijdens de Japanse bezetting in Indië.

Debrah Jade (1991) groeide op in een muzikale familie. Als 7-jarige begon ze met piano.

Haar Indische opa en Molukse oma

organiseerden lang *rame-rame*-feesten waarbij er samen werd gemusiceerd. Jade zingt met o.a. Kenny B, Jonna Fraser en Ali B. Zij werkt momenteel aan haar eigen album.

Wesley Nuis (1985) is een all-round

gitarist met een passie voor Rock 'n Roll en Rockabilly muziek. Als kind kreeg hij zijn eerste gitaar van zijn vader en moest hij

beloven deze niet te laten verstoffen. Nuis kwam de belofte na. Hij werkt samen met o.a. Gers Pardoel en *Liptease*.

Robin Block (1980) is dichter en

singer-songwriter en laat zich in zijn werk ook inspireren door zijn Indische roots. Tijdens de Indiëlezing in maart 2016 ontroerde hij het

publiek met een mooi gedicht waarin hij de kampervaringen van zijn oma verwerkte. In 2012 verscheen zijn debuutalbum *Comfort Zones*.

Elsbeth Vernout (1971) is

theatermaakster en schrijft liedjes en teksten voor theater en televisie. Ze is huisdichter van *De Slimste Mens* (KRO/NCRV). Vernout ging in

haar voorstelling *Deze en Genen* op zoek naar de erfenis van haar Indische opa die als dwangarbeider werkte aan de Birmaspoorlijn. Vernout is verbonden aan collectief Riboeit Verhalenkunst dat live verhalen verzamelt over thema's als (im)migratie en oorlog.

Orangelane

Orangelane is een veelgevraagde all-round band die bestaat uit zeven ervaren muzikanten. De band treedt sinds 2004 regelmatig op tijdens Kumpulans, Pasar Malams en Veteranendagen en is actief in binnen- en buitenland, waaronder in Spanje. Zangduo Reggie & Lena staan garant voor prachtige zang en interactie met het publiek. Ze spelen zowel Indische liedjes als Indorock en Country.

Organisatie

Naast de onmisbare inzet van vele individuele vrijwilligers, dragen ook het Zeekadetkorps en het Vrijzinnig-Christelijk Lyceum belangrijk bij aan de totstandkoming van de herdenking.

De herdenking wordt bovendien ondersteund door het personeel van de stafcompagnie van de Luchtmobiele Brigade.

De activiteiten van de Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 worden mogelijk gemaakt door subsidies van het Ministerie van VWS en het Vfonds, Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg en door vele donateurs

Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 werkt nauw samen met het Indisch Herinneringscentrum en het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Fotografie: Ilvy Njiokiktjien, Tong Tong Fair/Henriette Guest (Astrid Serie), Gina Feduzzi (Elsbeth Vernout), Armando Ello (Xavier Boot), Yopi Abraham (Debrah Jade), Loes Hento vd Kraats (Rob Agerbeek), Tony Versluis (Wesley Nuis)